

ше пловдивчани в празник, бе Пипиниерата – широка, зелена поляна... След обяд почваха борбите между пехливаните цигани, надути, готови да покажат еркекълъка си... Почне схватката... Понякога се борят час, на никого не омръзва да ги гледа. През време на борбата бият даули, пищят кларнети... При тези борби публиката бе най-разновидна: българи, турци, арменци, рядко ще присъства някой еврейин, но най-много бяха циганите. Имаше и натруфени богаташки, и жени с кърпи на главата, малки запалянковци, мъже с бомбета, корави яки и нагръдници, имаше и разглезени богати бабички с черни чадъри, за да не им пече на главите. Идваха и селяни от близките села” (НА на БАН, сб.XVII, оп.1, а.е. 52, л.69; Алваджиев 1971: 97).

Десетилетие по-късно в Габрово за Гергьовден (23 април) музиката се уговаря предварително. Отговорникът, кръчмарят Цанко Юзът, изпраща телеграма до Арапа, водачът на прочута циганска група от Лясковец: “Арап, тръгни! Юзът.” И получава отговор: „Юз, тръгвам! Арапът”. Канят се също и казанлъшки цигани музиканти – с цитра, кларнет, цигулка и солист певец. За да направи впечатление, музиката се появява по начин, измислен от Арапа. Свирачите предварително се разпръскват от гарата по различни улици и оттам, като всеки свири на своя инструмент, постепенно стесняват кръга. Събират се на площада, където почва общата свирня. Тази музикална импровизация наричат “изгубената поща”. С нея отбелязват същинското начало на общоградското гергьовско увеселение (Иванова, Кръстев 2010: 90).

Циганите музиканти неизменно веселят присъстващите със своята музика и на селските сборове във времената, когато те са централно годишно събитие за селището. Например в с. Петрово, Старозагорско се провежда всяка година на 22 март – наричат го Стенгерлисте (по турското име на селото). Наша респондента си спомня за тия години: “Голям народ се събираше. Идваха всички – българи и турци, но най-много цигани. Играят, веселят се, хора, музика. Много музиканти. Де що имаше циганин чалгаджия тук идваше да свири. Пехливанлъци имаше. И българи пехливани идваха”. Всяка година на Стенгерлисте пристига и голямата Джаферова фамилия от близкото село Загоре – известни като много богати цигани. Джаферца, майката – едра жена, с ярко изразено самочувствие, много обича да прави майтапи – приканва мъже роднини да се борят с нея. Изразявайки почитта си, те се оставят да бъдат победени. Това привлича много публика. Развеселени, всички се смеят (ж., 70 г., българка).

Най-масово музиката на циганите реализира своите развлекателни и увеселителни функции на сватби, при всекидневни забавления, в развлекателни заведения. Клиенти са им хора от различни етноконфесионални общности.

В края на XIX-нач. на XX век в Пазарджик сватбарската музика се